

LEREN PRATEN VANAF 4 JAAR

Praten leert elk kind allereerst van zijn ouders. In het begin nog met een enkel woord, maar al gauw komen de eerste zinnnetjes. Een vanzelfsprekend proces, zo lijkt het. Toch moet ook de taalontwikkeling van kindsaf aan worden geleerd. Zeker bij peuters die minder gemakkelijk aan hun eerste woordenschat komen. Zij verdienen extra aandacht.

In deze folder geven wij u informatie over de taal- en spraakontwikkeling van leerlingen op de basisschool. Aan de hand hiervan kunt u uw kind nog meer ondersteunen.

De ontwikkeling van een vier- vijfjarig kind

Kinderen van vier jaar kunnen zich meestal al goed verstaanbaar maken en begrijpelijk uitdrukken. Hun zinnnetjes bestaan uit meerdere woorden en 75% van alle klanken wordt goed uitgesproken. Omdat ze elke dag nieuwe woorden begrijpen en ook zelf gaan gebruiken, worden hun zinnen niet alleen langer, maar ook complexer.

Vanaf ongeveer hun vierde jaar komen er meer kinderen, volwassenen, voorwerpen en gebeurtenissen in hun steeds groter wordende leefwereld. Door al deze ontmoetingen en ervaringen groeit de taal, want het kind leert verbanden zien. Tegelijkertijd leren zij zo ook het verschil tussen oorzaak en gevolg. Bijvoorbeeld dat je helemaal nat kunt worden wanneer je de kraan te ver opendraait. Veel kinderen gaan dan ook waarom-vragen stellen, want hun nieuwsgierigheid is nauwelijks te stoppen. In deze periode mogen kinderen nog fouten maken met vervoegingen zoals "mam ik heb lekker gezwemd". Wees gerust, bij peuters is zo'n kromme zin heel normaal.

Vanaf ongeveer hun vijfde jaar lukt het kinderen om zich langzaam maar zeker los te maken van de vertrouwde hier-en-nu-situatie. Het kind is steeds beter in staat om iets te vertellen over wat al voorbij is en wat nog moet komen. Tevens leert het zich te verplaatsen in een ander. Kinderen leven zich dan ook steeds vaker uit in het rollenspel zoals 'ik was de vader en jij was de moeder'.

Fantasie gaat een grote rol spelen. Probleem is dat een kleuter nog moeilijk onderscheid weet te maken tussen werkelijkheid en fantasie.

Hierbij heeft hij steun en uitleg nodig van een volwassene. Dankzij taal leert het kind goed om te gaan met fantasieën en angsten zoals bang zijn in het donker.

Rond het zesde levensjaar begint het kind meer na te denken over taal en gaat spelen met woorden door zelf rijmpjes, grapjes en versjes te maken.

Hoe kunt u de taal- en spraakontwikkeling stimuleren?

Zorg voor spreek situaties

- Neem u zelf voor om uw kind zo veel mogelijk te vertellen wat hij/zij aan het doen is, over wat u zelf aan het doen bent en over wat u samen ziet.
- Van belang is dat u steeds aansluit bij de belevingswereld van uw kind. Dat u oprechte interesse toont in wat uw kind wilt of doet. Dit geldt trouwens voor kinderen van alle leeftijden. Kijk en luister naar uw kind.

Voorlezen

Voorlezen is niet alleen een goede methode voor de ontwikkeling van het taalgevoel, het is ook heel gezellig.

In een vertrouwde omgeving neemt u uw kind mee in een andere wereld vol nieuwe situaties, waardoor het nieuwe woorden en zinnen leert. Door stil te zitten en te luisteren, leert uw kind ook hoe hij/zij zich moet concentreren.

Bovendien zal uw kind herhaaldelijk vragen hetzelfde boek nog eens voor te lezen. Geef daar gerust aan toe, want op deze manier leren kinderen zinnen herkennen. Ook komt het voor dat zij delen van het voorgelezen verhaal zelf willen vertellen. Hierdoor komt de spraak op gang.

Kies bij het voorlezen altijd voor een kort en eenvoudig verhaal. Vertel het na en vraag het kind er zelf iets van te vertellen. Maak gerust eens bewust een fout. Het kind vindt het fantastisch om u te verbeteren.

Boekjes lezen

Na het voorlezen kunt u het verhaal in het kort en van begin tot het einde navertellen. Bekijk daarbij de bladzijden van het boekje. Stel korte vragen over de plaatjes zodat uw kind leert na te denken over de vertelling.

Om u behulpzaam te zijn bij het stellen van vragen, delen we ze in in twee soorten.

• Gesloten vragen:

Het kind hoeft alleen met ja of nee te antwoorden.

• Open vragen:

Bij deze concrete en denkvragen hoort een langer antwoord.

Ter stimulering van de denkontwikkeling zijn open vragen het meest geschikt.

Uiteraard kunt u concrete en denkvragen afwisselen.

Voorbeelden van gesloten vragen:

- Is het zomer in het verhaaltje?
- Gaat het verhaaltje over een klein eendje?
- Is de papa jarig?

Voorbeelden van concrete vragen:

- Wat zie je op dit plaatje?
- Waar zit de muis?
- Wat doet de mama?
- Hoeveel stoelen staan er om de tafel?
- Wie is er jarig?

Voorbeelden van denkvragen:

- Waarom denk je dat het jongetje verdrietig is?
- Hoe zou jij het jongetje troosten?
- Waarom mag dat jongetje niet alleen met de fiets naar oma?
- Wat kan er dan gebeuren?
- Waarom is dat gevaarlijk?

Samen spelletjes doen.

- Gezelschapsspelletjes zoals lotto, kleurendomino of memory helpen bij het spelenderwijs leren van nieuwe begrippen. Bovendien wordt de concentratie gestimuleerd en leert het kind naar verschillen te luisteren en te kijken.

Belangrijk is ook dat u over de plaatjes van deze spellen belangstellend praat. Zo van: "wat is het?", "welke kleur heeft het?", "is het rond, vierkant, koud, warm, hard of zacht?".

- Andere spelletjes zoals "alle vogels vliegen". Of gekke dingen beweren zoals „soep eet je met een vork!" En dan vervolgens vragen waarom zo iets niet kan of wat er gebeurt als je soep toch met een vork eet.
- Doe eens een luisterspelletje zoals „ik ga op reis en neem dan mee"
Wanneer het kind bijvoorbeeld tent zegt, vult u als ouder aan: tent en een luchtbed. Vervolgens noemt het kind: tent, luchtbed en pyjama.
En gaat zo maar heel speels en toch leerzaam door.

Variaties op dit geheugenspelletje zijn: ik loop door de dierentuin en zie? Of: ik ga naar de winkel en koop?

Zeer geschikt voor het leren hakken en plakken van woorden is het volgende spelletje: ik zeg, ik zeg wat jij niet weet en het woord is: voorbeeld: 'b', 'a', 'l'.

Als dit spelletje nog te ingewikkeld is, gebruik dan een boek met eenvoudige plaatjes of hanteer memorieplaatjes om uw kind wat extra steun te geven. Zorg er dan wel dat de woorden niet te lang of te moeilijk zijn.

Liedjes zingen/versjes oefenen

De liedjes en versjes van school zijn leuk om OOK thuis met uw kind te zingen en te herhalen. Woordenschat, zinsbouw en geheugen worden zo spelenderwijs gestimuleerd. U kunt aan de leerkracht vragen welke liedjes en versjes actueel zijn.

Televisie kijken

Programma's als sesamstraat en z@ppelin bevorderen de taalontwikkeling en vergroten de kennis. Ook hier is het van essentieel belang om samen met uw kind te praten over wat het op teevée heeft gezien.

Geef het goede voorbeeld

Natuurlijk is er een eerste goedbedoelde neiging om de nog kromme zinnnetjes van uw kind meteen te verbeteren. Toch is dat niet de juiste methode. Beter is het om zelf het goede voorbeeld te geven door op een goede manier te herhalen wat uw kind heeft gezegd. Stel uw peuter vertelt: "mam, ik heb vandaag onder water gezwemd!" Dan kunt u het beste als volgt reageren "wat knap, hoe ver heb je onder water gezwommen?" Juist door uw zinnen iets langer te maken dan de zinnnetjes van uw kind, stimuleert u ook de zinsontwikkeling. Vraag uw kind niet om het na te zeggen. Spreek in een rustig tempo zodat uw kind geen moeite hoeft te doen u te verstaan.

Wees er op tijd bij

Erg belangrijk is het om taal-, en spraakproblemen tijdig te signaleren. Wanneer u twijfels heeft over de taal- en/of spraakontwikkeling van uw zoon of dochter, aarzel dan niet maar neem contact op met de logopedist op school. Vervolgens kan de logopedist nagaan of extra hulp nodig is.

Sommige kinderen groeien op in een omgeving waar twee talen worden gesproken. Voor vragen over tweetaligheid kunt u terecht bij Onderwijsstichting MOVARE en de logopedist.

Bij de leerkracht is bekend wanneer de logopedist op school aanwezig is. Vanzelfsprekend kunt u ook via Onderwijsstichting MOVARE informeren, waar en wanneer de logopedist te bereiken is.

Als u vragen heeft over het leren praten van uw kind, neem dan contact op met:

Lisette Canisius: tel: 045-5721149/l.canisius@de-logopediste.nl

Nicole Feron: tel: 06-10739409/nicole.feron@movare.nl